

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

ЗАПОВЕД

№ РД 09 – 1799/09. 12. 2013 г.

На основание чл. 36, ал. 2 от Закона за професионалното образование и обучение, във връзка с чл. 42, ал. 1 и ал. 2 от Наредба № 3 от 15.04.2003 г. за системата за оценяване, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и ал. 2 от Административно процесуалния кодекс и във връзка с организирането и провеждането на държавните изпити за придобиване степен на професионална квалификация за професията

УТВЪРЖДАВАМ

Национална изпитна програма за провеждане на държавни изпити за придобиване на четвърта степен на професионална квалификация за професия код **863030 „Сержант-техник”**, специалност код **8630304 „Експлоатация и ремонт на артилерийска и оптическа техника. Работа с бойни припаси”** от професионално направление код **863 „Военно дело и отбрана”** от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Контрол по изпълнението на заповедта възлагам на Атанаска Тенева – заместник-министър.

ПРОФ. Д-Р АНЕЛИЯ КЛИСАРОВА

Министър на образованието и науката

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

**ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ДЪРЖАВНИ ИЗПИТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА
ЧЕТВЪРТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

	Код по СППОО	НАИМЕНОВАНИЕ
Професионално направление	863	„ВОЕННО ДЕЛО И ОТБРАНА”
Професия	863030	„СЕРЖАНТ – ТЕХНИК”
Специалност	8630304	„ЕКСПЛОАТАЦИЯ И РЕМОНТ НА АРТИЛЕРИЙСКА И ОПТИЧЕСКА ТЕХНИКА. РАБОТА С БОЙНИ ПРИПАСИ”

Утвърдена със Заповед № РД 09 – 1799/09. 12. 2013 г.

София, 2013 г.

I. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Националната изпитна програма е предназначена за организиране и провеждане на държавните изпити по теория и по практика за придобиване на **ЧЕТВЪРТА** степен на професионална квалификация по професия код **863030** „СЕРЖАНТ-ТЕХНИК”, специалност код **8630304** „ЕКСПЛОАТАЦИЯ И РЕМОНТ НА АРТИЛЕРИЙСКА И ОПТИЧЕСКА ТЕХНИКА. РАБОТА С БОЙНИ ПРИПАСИ” от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Целта на настоящата национална изпитна програма е да определи единни критерии за оценка на професионалните компетенции на обучаваните, изискващи се за придобиване **ЧЕТВЪРТА** степен по изучаваната специалност „ЕКСПЛОАТАЦИЯ И РЕМОНТ НА АРТИЛЕРИЙСКА И ОПТИЧЕСКА ТЕХНИКА. РАБОТА С БОЙНИ ПРИПАСИ”.

Националната изпитна програма е разработена във връзка с чл. 36 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) в съответствие с Държавното образователно изискване на придобиване квалификация по професията „СЕРЖАНТ-ТЕХНИК”.

II. СЪДЪРЖАНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

1. За държавния изпит по теория:

- Изпитни теми с план-тезис на учебното съдържание.
- Критерии за оценяване.

2. За държавния изпит по практика:

- Указания за съдържанието на индивидуалните практически задания.
- Критерии за оценяване.

3. Система за оценяване.

4. Препоръчителна литература.

5. Приложения:

- Примерен изпитен билет за държавния изпит по теория на професията и специалността.
- Примерно индивидуално практическо задание.

III. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА

1. Изпитни теми с план-тезис на учебното съдържание

ИЗПИТНА ТЕМА № 1

Първи въпрос. Взривни вещества. Детонация и горене. Класификация на взривните вещества. Инициращи и бризантни взривни вещества. Бризантни взривни смеси.

Втори въпрос. 7,62 мм снайперска пушка „Драгунов” (СПД). Общи сведения. Устройство и взаимодействие.

План-тезис:

Бойни припаси

- Взривни вещества, процеси детонация и горенене.
- Класификация на взривните вещества.
- Инициращи и бризантни взривни вещества. Бризантни взривни смеси.

Устройство и експлоатация на въоръжението

- Осбенности на 7,62 мм снайперска пушка „Драгунов” (СПД).
- Описание на ТТХ на 7,62 мм снайперска пушка „Драгунов” (СПД).
- Устройство и взаимодействие на частите и механизмите.

Дидактически материали: Схеми на 7,62 мм (СПД) „Драгунов”, разрез, макети, албуми.

Критерии за оценяване:	Максимален брой точки 60
Описва взривните вещества, процесите детонация и горенене.	7
Класифицира взривните вещества.	8
Знае инициращите и бризантни взривни вещества. Бризантни взривни смеси.	15
Описва осбенностите на 7,62 мм снайперска пушка „Драгунов” (СПД).	7
Описва ТТХ на 7,62 мм снайперска пушка „Драгунов” (СПД).	8
Описва устройството и взаимодействието на частите и механизмите.	15

ИЗПИТНА ТЕМА № 2

Първи въпрос. Барути. Свойства на барутите. Видове барути. Маркировка на барутите Артилерийски димки и гръмове. Осветителни и сигнални патрони.

Втори въпрос. 9мм ОП „Макаров”. Общи сведения. Устройство и взаимодействие. Предпазни мерки. Съхранение.

План–тезис:

Бойни припаси

- Видовете барути и свойствата на барутите.
- Описание на видовете барути.
- Маркировката на барутите. Артилерийски димки и гръмове.
- Осветителни и сигнални патрони.

Устройство и експлоатация на въоръжението

- 9 мм ОП „Макаров”. Общи сведения и тактико-технически характеристики.
- Предпазни мерки. Съхранение.
- Устройство и взаимодействието на частите и механизмите.

Дидактически материали: Схеми на 9 мм (ОП) „Макаров”, разрез, албуми.

Критерии за оценяване:	Максимален брой точки 60
Описва видовете барути и свойствата на барутите.	7
Знае характеристиките на видовете барути.	8
Разяснява маркировката на барутите. Артилерийски димки и гръмове.	8
Разяснява особеностите на осветителните и сигнални патрони.	7
Описва 9 мм ОП „Макаров”. Знае общите сведения и тактико-техническите характеристики.	7
Разяснява предпазните мерки. Знае съхранението.	8
Знае устройството и взаимодействието на частите и механизмите.	15

ИЗПИТНА ТЕМА № 3

Първи въпрос. Стрелкови бойни припаси (БП), ръчни гранати, изстрели за противотанкови гранатохвъргачки. Устройство и действие.

Втори въпрос. Ръчна противотанкова гранатохвъргачка РПГ-7. Общи сведения за гранатохвъргачката. Устройство и взаимодействие.

План–тезис:

Бойни припаси

- Стрелкови бойни припаси, видове и характеристики.
- Ръчни гранати, изстрели за противотанкови гранатохвъргачки, видове и характеристики.
- Устройството и действието на БП.

Устройство и експлоатация на въоръжението

- Устройство на ръчна противотанкова гранатохвъргачка РПГ-7.
- Общи сведения за гранатохвъргачката. Тактико-технически характеристики.
- Взаимодействието на частите и механизмите.

Дидактически материали: Схеми, макети, албуми.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки 60
Описва стрелковите БП, видовете и характеристиките им.	7
Описва ръчните гранати, изстрелите за противотанкови гранатохвъргачки, знае видовете и характеристиките.	8
Знае устройството и действието на БП.	15
Знае устройството на ръчна противотанкова гранатохвъргачка РПГ-7.	7
Знае общи сведения за гранатохвъргачката. Описва тактико-технически характеристики.	8
Знае взаимодействието на частите и механизмите.	15

ИЗПИТНА ТЕМА № 4

Първи въпрос. Назначение и тактико-технически характеристики на бинокъл 8x30. Ред на подготовка за работа, дефектация и извършване на ЕТО и ТО – 1 на бинокъл 8x30.

Втори въпрос. 7,62 мм картечници „Калашников” (ПК, ПКБ, ПКТ, ПКС).. Общи сведения за картечници и за картечницата „Калашников”. Устройство и взаимодействие на частите и механизмите.

План–тезис:

Основи на устройството на оптичните прибори

- Назначение и ТТХ на бинокъл 8x30.
- Ред на подготовка за работа.
- Дефектация и извършване на ежедневно техническо обслужване и техническо обслужване на бинокъл 8x30.

Устройство и експлоатация на въоръжението

- 7,62 мм картечници „Калашников” (ПК, ПКБ, ПКТ, ПКС).
- Общи сведения за картечниците.
- Конкретни сведения за картечници “Калашников”.
- Устройство и взаимодействие на частите и механизмите на 7,62мм картечница „Калашников”.

Дидактическите материали: Схеми на оптически прибори и въоръжение, разреза, албуми.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки 60
Описва назначението и ТТХ на бинокъл 8x30.	8
Разяснява реда на подготовка за работа.	10
Знае дефектацията и извършването на ежедневно техническо обслужване и техническото обслужване на бинокъл 8x30.	12
Знае общи сведения за картечниците.	7
Описва конкретните сведения за картечници "Калашников".	8
Обяснява устройството и взаимодействие на частите и механизмите на 7,62 мм картечница "Калашников".	15

ИЗПИТНА ТЕМА № 5

Първи въпрос. Съхранение и превозване на бойни припаси (БП). Съхранение на бойни припаси в хранилища и на открито. Превозване на бойни припаси с различен вид транспорт.

Втори въпрос. Общи сведения за ЗУ-23-2. Общо устройство на установката. Устройство на автомата. Ред за разглобяване и сглобяване на автоматите.

План-тезис:

Бойни припаси

- Съхранение и превозване на БП.
- Съхранение на БП в хранилища и на открито.
- Способи за превозване на БП с различен вид транспорт.

Устройство и експлоатация на специално въоръжение и радиолокационни станции

- Общи сведения за ЗУ-23-2.
- Устройство на установката.
- Устройство на автомата и реда за разглобяване и сглобяване.

Дидактически материали: Схеми на бойни припаси, устройство и експлоатация на въоръжение и радиолокационни станции, разрези, албуми.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки 60
Описва съхранението и превозването на БП.	8
Описва и илюстрира съхранение на БП в хранилища и на открито.	10
Знае способите за превозване на БП с различен вид транспорт.	12
Знае общите сведения за ЗУ-23-2.	7

Знае общото устройство на установката.	8
Знае устройството на автомата и последователността за разглобяване и сглобяване.	15

ИЗПИТНА ТЕМА № 6

Първи въпрос. Артилерийски изстрел. Класификация. Елементи на артилерийския изстрел.

Втори въпрос. 7,62 мм автомат “Калашников”. Общи сведения. Устройство и взаимодействие. Разглобяване и сглобяване.

План-тезис:

Бойни припаси

- Артилерийски изстрел.
- Класификация на артилерийските изстрели.
- Елементи на артилерийския изстрел.

Устройство и експлоатация на въоръжението

- Общи сведения за 7,62 мм автомат “Калашников”.
- Устройство и взаимодействие на 7,62 мм автомат “Калашников”.
- Последователност за разглобяване и сглобяване.

Дидактически материали: Схеми на 7,62 мм автомат „Калашников”, разрез, албуми.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки 60
Описва артилерийския изстрел.	7
Може да класифицира артилерийските изстрели.	15
Знае елементите на артилерийския изстрел.	8
Знае общите сведения за 7,62 мм автомат “Калашников”.	7
Знае устройство и посочва взаимодействието на 7,62 мм автомат „Калашников”.	15
Знае последователността за разглобяване и сглобяване.	8

ИЗПИТНА ТЕМА № 7

Първи въпрос. Назначение и ТТХ на перископична бусоля ПАБ–2 (М). Ред на подготовка за работа.

Втори въпрос. 12,7 мм картечница ДШКМ. Общи сведения за картечницата. Устройство и взаимодействие. Разглобяване и сглобяване.

План-тезис:

Основи на устройството на оптичните прибори

- Назначение на перископична артилерийска бусоля ПАБ-2 (М).
- ТТХ на перископична артилерийска бусоля ПАБ-2 (М)
- Ред на подготовка за работа на ПАБ-2 (М)

Устройство и експлоатация на въоръжението

- Общи сведения за 12,7 мм картечница ДШКМ.
- Устройство и взаимодействие на 12,7 мм картечница ДШКМ.
- Ред за разглобяване и сглобяване на 12,7 мм картечница ДШКМ.

Дидактически материали: Схеми на 12,7 мм картечница ДШКМ разрез, албуми.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки 60
Знае предназначението на перископична артилерийска бусоля ПАБ-2 (М).	10
Описва ТТХ на перископична артилерийска бусоля ПАБ-2 (М)	10
Изброява последователността на подготовка за работа на ПАБ-2 (М)	10
Знае общите сведения за 12,7 мм картечница ДШКМ.	7
Знае устройството и взаимодействието на 12,7 мм картечница ДШКМ.	15
Знае реда за разглобяване и сглобяване на 12,7 мм картечница ДШКМ.	8

ИЗПИТНА ТЕМА № 8

Първи въпрос. Взриватели за мини. Класификация и видове, устройство.

Втори въпрос. 14,5 мм картечница КПВТ. Общи сведения. Устройство и взаимодействие. Разглобяване и сглобяване.

План – тезис:

Бойни припаси

- Взриватели за мини.
- Класификация на взривателите за мини.
- Видове взриватели за мини - устройство.

Устройство и експлоатация на въоръжението

- Общи сведения 14,5 мм картечница КПВТ.

- Устройство и взаимодействие на 14,5 мм картечница КПВТ.
- Ред за разглобяване и сглобяване на 14,5 мм картечница КПВТ.

Дидактически материали: Схеми на 14,5 мм картечница КПВТ. Разрез, албуми.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки 60
Знае взривателите за мини.	7
Вярно класифицира взривателите за мини.	15
Знае устройството и видовете взривател за мини.	8
Знае общите сведения 14,5 мм картечница КПВТ.	7
Знае устройството и взаимодействието на 14,5 мм картечница КПВТ.	15
Знае последователността за разглобяване и сглобяване на 14,5 мм картечница КПВТ.	8

ИЗПИТНА ТЕМА № 9

Първи въпрос. Маркировка и индексация на бойни припаси

Втори въпрос. 12,7 мм картечница ДШКМ. Общи сведения. Устройство и взаимодействие. Разглобяване и сглобяване.

План–тезис:

Бойни припаси

- Маркировка на бойните припаси.
- Индексация на бойните припаси.

Устройство и експлоатация на въоръжението

- Общи сведения за 12,7 мм картечница ДШКМ.
- Устройство и взаимодействие на 12,7 мм картечница ДШКМ.
- Ред за разглобяване и сглобяване на 12,7 мм картечница ДШКМ.

Дидактически материали: Схеми на 12,7 мм картечница ДШКМ разрез, албуми.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки 60
Знае маркировката на бойните припаси.	15

Знае индексацията на бойните припаси.	15
Знае общите сведения за 12,7 мм картечница ДШКМ.	7
Знае и обяднява устройството и взаимодействието на 12,7 мм картечница ДШКМ.	15
Знае последователността за разглобяване и сглобяване на 12,7 мм картечница ДШКМ.	8

ИЗПИТНА ТЕМА № 10

Първи въпрос. Стрелкови бойни припаси, ръчни гранати, изстрели за противотанкови гранатохвъргачки. Устройство.

Втори въпрос. Общи сведения за самоходната гаубица. Назначение. ТТХ и общо устройство на 122 мм СГ 2С1.

План–тезис:

Бойни припаси

- Стрелкови бойни припаси и ръчните гранати.
- Изстрели за противотанкови гранатохвъргачки.
- Устройство на противотанкови гранатохвъргачки.

Устройство и експлоатация въоръжението

- Общите сведения за 122 мм СГ 2С1.
- Предназначение и тактико-технически характеристики на 122 мм СГ 2С1.
- Общо устройство на 122 мм СГ 2С1.

Дидактически материали: Схеми на 122 мм СГ 2С1, албуми и табла.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки 60
Знае и описва стрелковите бойни припаси и ръчните гранати.	7
Знае изстрелите за противотанкови гранатохвъргачки.	15
Знае устройството на противотанкови гранатохвъргачки.	8
Знае общите сведения за 122 мм СГ 2С1.	7
Знае предназначението и тактико-технически характеристики на 122 мм СГ 2С1.	8
Знае устройството на 122 мм СГ 2С1.	15

ИЗПИТНА ТЕМА № 11

Първи въпрос. Проверка на боя и привеждане на стрелковото оръжие към нормален бой. Общи сведения. Основни данни. Организация и привеждане на стрелковото оръжие към нормален бой.

Втори въпрос. Общи сведения, назначение, Тактико-технически характеристики и общо устройство на 152 мм ОГД-20.

План–тезис:

Устройство и експлоатация на въоръжението

- Ред за проверка на боя и привеждане на стрелковото оръжие към нормален бой.
- Общи сведения и основни данни при привеждане на стрелковото оръжие към нормален бой.
- Организация и привеждане на стрелковото оръжие към нормален бой.

Устройство и експлоатация въоръжението

- Общи сведения и назначението на 152 мм ОГД-20 .
- Тактико-технически характеристики на 152 мм ОГД-20.
- Общо устройство на 152 мм ОГД-20.

Дидактически материали: Схеми на 152 мм ОГД-20, албуми табла.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки 60
Знае реда за проверка на боя и привеждане на стрелковото оръжие към нормален бой.	7
Знае общите сведения и основни данни при привеждане на стрелковото оръжие към нормален бой.	8
Разяснява организацията и привеждане на стрелковото оръжие към нормален бой.	15
Знае общите сведения и предназначението на 152 мм ОГД-20.	7
Знае тактико-техническите характеристики на 152 мм ОГД-20.	15
Описва общото устройство на 152 мм ОГД-20.	8

ИЗПИТНА ТЕМА № 12

Първи въпрос. Унищожаване на неразриви и негодни бойни припаси. Организация на работата. Начини за унищожаване на негодни бойни припаси и барут. Мерки за безопасност.

Втори въпрос. Общи сведения за минохвъргачките. Назначение. Тактико-технически характеристики и общо устройство на 120 мм самоходна минохвъргачка „Тунджа”.

План–тезис:

Бойни припаси

- Реда за унищожаване на неразриви и негодни бойни припаси.
- Организация на работата и начини за унищожаване на негодни бойни припаси и барут.
- Мерки за безопасност на негодни бойни припаси и на барут.

Устройство и експлоатация на въоръжението

- Общи сведения за минохвъргачките. Описва назначението на 120 мм самоходна минохвъргачка „Тунджа”.
- Техничко-тактически характеристики на 120 мм самоходна минохвъргачка „Тунджа”.
- Общо устройство на 120 мм самоходна минохвъргачка „Тунджа”.

Дидактически материали: Схеми на 120 мм СМХ “Тунджа”, табла и албуми.

Критерии за оценяване	Максимален брой точки 60
Знае реда за унищожаване на неразриви и на негодни бойни припаси.	7
Знае организацията на работата и изброява начините за унищожаване на негодни бойни припаси и барут.	15
Знае мерките за безопасност при унищожаване на негодни бойни припаси и барут.	8
Знае общите сведения за минохвъргачките. Описва вярно предназначението на 120 мм самоходна минохвъргачка „Тунджа”.	7
Знае технико-тактически характеристики на 120 мм самоходна минохвъргачка „Тунджа”.	15
Знае общото устройство на 120 мм самоходна минохвъргачка „Тунджа”.	8

2. Критерии за оценяване

Комисията по оценяване на изпита по теория на професията и специалността, назначена със заповед на ръководителя на обучаващата институция определя, за всеки критерий конкретни показатели, чрез които да се диференцира определеният брой присъдени точки.

IV. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА СПЕЦИАЛНОСТТА

1. Указания за съдържанието на индивидуалните практически задания

Чрез държавния изпит по практика на специалността се проверяват и оценяват професионалните умения и компетенции на обучаваните, отговарящи на четвърта степен на професионална квалификация.

Изпитът по практика се състои в отработване на въпроси като класифициране на взривните вещества; характеризирание на инициращите и бризантните взривни вещества; познаване на устройството и техническите характеристики на 7,62мм снайперска пушка „Драгунов”, 9мм ОП „Макаров”, ръчна противотанкова гранатохвъргачка РПГ-7, 7,62 мм картечници „Калашников” (ПК, ПКБ, ПКТ, ПКС); предназначението и тактико-технически характеристики на перископична бусоля ПАБ–2 (М), 12,7мм картечница ДШКМ, тактико-технически характеристики и общо устройство на 120 мм самоходна минохвъргачка „Тунджа”.

Индивидуалното изпитно задание съдържа пълното наименование на училището/обучаващата институция, празни редове за попълване имената на обучавания, квалификационната форма, годината, началната дата и началния час на изпита, краен срок на изпита - дата и час, темата на индивидуалното практическо задание и изискванията към крайния резултат от изпълнението на заданието. По решение на комисията могат да се дадат допълнителни указания, които да подпомогнат обучавания при изпълнение на индивидуалното практическо задание.

Индивидуалните практически задания се съставят в обучаващата институция. Броят на изготвените задания трябва да бъде поне с един повече от броя на явяващите се в деня на изпита. Всеки обучаван изтегля индивидуалното си практическо задание, в което веднага саморъчно написва трите си имена.

2. Критерии за оценяване

За всяко индивидуално практическо задание комисията за провеждане и оценяване на изпита по практика на професията и специалността, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, разработва показатели по критериите, определени в таблицата. Посочва се максималният брой точки, които се поставят при пълно, вярно и точно изпълнение на заданието.

№	Критерии	Показатели	Максимален брой точки
1.	Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.	<ul style="list-style-type: none"> - избира и използва правилно технически средства; - правилно употребява предметите и средствата на труда по безопасен начин; - разпознава опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работа, дефинира и спазва предписания за съвременна реакция; - спазва дейностите за опазване на околната среда, свързани с изпитната му работа, включително почистване на работното място. 	ДА/НЕ
2.	Ефективна организация на работното място.	<ul style="list-style-type: none"> - подрежда инструментите и материалите, като осигурява удобство и точно спазване на технологията; - целесъобразно употребява инструментите и материалите; - работи с равномерен темп за определено време. 	5
3.	Спазване изискванията на правилниците, наредбите и предписанията.	- спазва изискванията на правилниците, наредбите и предписанията, свързани с изпитното задание.	10
4.	Правилен подбор на материали и инструменти съобразно конкретното задание.	- правилно подбира типа и вида на необходимите материали и инструменти, според изпитното задание.	10
5.	Спазване на технологичната последователност на операциите според изпитното задание.	<ul style="list-style-type: none"> - самостоятелно определя технологичната последователност на операциите; - спазва технологичната последователност в процеса на работа. 	15
6.	Качество на изпълнението на изпитното задание.	<ul style="list-style-type: none"> - всяка завършена операция съответства на изискванията на съответната технология; - изпълнява задачата в поставения срок; 	15
7.	Самоконтрол и самопроверка на изпълнението на изпитното задание.	<ul style="list-style-type: none"> - оценява резултатите, взема решение и отстранява грешките; - прави оптимален разчет на времето за изпитното задание. 	5

Забележка: 1. Първият критерий няма количествено изражение, а качествено.

2. Ако обучаемият по време на изпита създава опасна ситуация, застрашаваща собствения му живот или живота на други лица, изпитът се прекратява и на обучаемият се поставя оценка слаб (2).

Индивидуално практическо задание № 1

7,62 мм снайперска пушка „Драгунов” (СПД). Ред за разглобяване и сглобяване.

Индивидуално практическо задание № 2

9 мм ОП „Макаров”. Ред за разглобяване и сглобяване. Възможна дефектация.

Индивидуално практическо задание № 3

Ръчна противотанкова гранатохвъргачка РПГ-7. Ред за разглобяване и сглобяване. Възможна дефектация.

Индивидуално практическо задание № 4

7,62 мм картечници „Калашников” ПК. Ред за разглобяване и сглобяване. Възможна дефектация.

Индивидуално практическо задание № 5

Автомати на ЗУ-23-2. Ред за разглобяване и сглобяване. Възможна дефектация.

Индивидуално практическо задание № 6

7,62 мм автомат „Калашников”. Ред за разглобяване и сглобяване. Възможна дефектация.

Индивидуално практическо задание № 7

Тежка гранатохвъргачка СПГ-9. Проверка на мерните прибори и електрострелящия механизъм. Ред за непълно разглобяване и сглобяване.

Индивидуално практическо задание № 8

145 мм картечница КПВТ. Ред за разглобяване и сглобяване. Възможни неизправности и задръжки при стрелба.

Индивидуално практическо задание № 9

12,7 мм картечница ДШКМ. Ред за разглобяване и сглобяване. Възможни неизправности и задръжки при стрелба.

Индивидуално практическо задание № 10

122 мм самоходна гаубица 2С1. Проверка на нулевите установки и допустими мъртви ходове на мерника и механизмите. Проверка на противооткатните устройства.

Индивидуално практическо задание № 11

120 мм самоходна минохвъргачка Б1.10. Преглед и проверка на мерника и механизмите. Проверка на противооткатните устройства.

Индивидуално практическо задание № 12

152 мм. Оръдие гаубица Д-20. Проверка на нулевите установки и допустими мъртви ходове на мерника и механизмите. Проверка на противооткатните устройства.

V. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Системата за оценяване на държавния изпит по теория и по практика на професията и специалността е точкова. Максималният брой точки за всяка изпитна тема и за всяко индивидуално практическо задание е 60.

Оценяването на индивидуалните практически задания се извършва на основата на единни национални критерии, определени в изпитната програма и конкретизирани в изпитните теми и в индивидуалните практически задания. Неправилният отговор се оценява с 0 точки. Непълният отговор се оценява с част от точките за верен и пълен отговор.

Формулата за преминаване от точкова система в оценка с качествен и количествен показател е съгласно чл. 7, ал. 4 от Наредба № 3 за системата за оценяване.

Преминаването от точки в цифрова оценка се извършва по следната формула:

Цифрова оценка = общ брой точки от всички критерии : 10

Получената цифрова оценка се изчислява с точност до 0,01.

Изпълнението на практическото задание от държавния изпит по практика се оценява в съответствие с чл. 48 от Наредба № 3 за системата за оценяване, а оценяването на работата от държавния изпит по теория е в съответствие с чл. 46 от Наредба № 3 за системата за оценяване.

VI. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. НСД – Материална част на стрелковото оръжие. ВИ, 1987.
2. Курс за стрелбите със стрелково оръжие и бойни машини в БА. Издателство на МО „Св. Г. Победоносец”, София, 1999.
3. Методика по огнева подготовка на мотострелковите подразделения. ВИ, София, 1979.
4. Счетоводен документооборот в МО и БА и структурите на пряко подчинение на Министъра на отбраната, заповед № ОХ-137/06.03.2012.
5. Инструкция за отчета, отчетността, получаването/раздаването, съхраняването и опазването на стрелковото оръжие и бойни припаси в БА, София, 1998.
6. Ръководство по експлоатация на въоръжението и бойните припаси, част 1.
7. Основи и правила за стрелба с огнестрелните оръжия. Материална част на стрелковото оръжие.
8. Справочник за прегледа на оптичните прибори.
9. Оръдие Д-74 и оръдие гаубица Д-20. Ръководство за службата.

10. Самоходна 122-мм гаубица 2А31. Техническо описание и инструкция за експлоатация, 1-ва и 2-ра част.
11. 120-мм самоходна минохвъргачка Б1.10.
12. Преносим противотанков комплекс 9К111. Техническо описание.
13. Пособие за изучаване на ПЗРК „Стрела 2М,, ВВОВУ. ВТ 1993.
14. Наставление по стрелково дело и ръководство за среден ремонт на 9 мм пистолет Макаров (ПМ).
15. Ръководство по ремонта на 7.62 мм автомат „Калашников.“
16. 14.5 мм картечница „Владимиров“.
17. Инструкции за почистване и консервиране на въоръжението.
18. Ремонт на ракетно-артилерийското въоръжение.
19. Справочник за прегледа на артилерийските оптически прибори.
20. Ръководство по експлоатация на въоръжението и бойните припаси, част 1 Въоръжение.
21. Самоходна 122-мм гаубица 2А31. Техническо описание и инструкция за експлоатация I и II част. Албум за техническа експлоатация на 2А31.
22. Правилник за складовете и базите за съхранение, производство и ремонт, разснарядяване и унищожаване на бойните припаси, взривни вещества и барути в БНА.
23. Техническо описание и инструкция за експлоатация на БМ-21 „Град“.
24. Тежка противотанкова гранатохвъргачка СПГ-9.
25. Ръководство за тежка гранатохвъргачка СПГ-9.
26. Преносим противотанков комплекс 9К111 – техническо описание.
27. Експлоатация на противотанковия комплекс 9К111 и на тренажора към него 9Ф619 – пособие по артилерия.
28. Инструкция за отчета, отчетността, получаването (раздаването), съхраняването и опазването на стрелковото оръжие и бойните припаси в БА.
29. Инструкция по категоризирането на радиолокационно имущество и артилерийското въоръжение.

VII. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

1. старшина Ивайло Петров Петков
2. старшина Замфир Митрофанов Замфиров

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

- а) Примерен изпитен билет**
- б) Примерно индивидуално практическо задание**

(пълно наименование на обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ЧЕТВЪРТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ТЕОРИЯ НА
ПРОФЕСИЯ 863030 „Сержант-техник”**

СПЕЦИАЛНОСТ 8630304 „Експлоатация и ремонт на артилерийска и оптическа техника. Работа с бойни припаси”

Изпитен билет № 1

Изпитна тема: Бойни припаси.

Първи въпрос. Взривни вещества. Детонация и горене. Класификация на взривните вещества. Инициращи и бризантни взривни вещества. Бризантни взривни смеси.

Втори въпрос. Устройство и експлоатация на въоръжението. 7,62 мм снайперска пушка „Драгунов” (СПД). Общи сведения. Устройство и взаимодействие.

План–тезис:

- Взривни вещества. Детонация и горене.
- Класификация на взривните вещества.
- Инициращи и бризантни взривни вещества. Бризантни взривни смеси.
- 7,62 мм снайперска пушка “Драгунов” (СПД). Общи сведения.
- Устройство и взаимодействие на частите и механизмите.

Описание на дидактическите материали: Схеми на 7,62 мм (СПД) „Драгунов”, разрез, албуми.

Председател на изпитната комисия:

(име, фамилия, подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция:

(име, фамилия, подпис)

(печат на обучаващата институция)

_____

(пълно наименование на обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ЧЕТВЪРТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРАКТИКА НА
ПРОФЕСИЯ 863030 „Сержант-техник”**

**СПЕЦИАЛНОСТ 8630304 „Експлоатация и ремонт на артилерийска и оптическа техника.
Работа с бойни припаси”**

Индивидуално практическо задание № 1

На обучавания _____
(име, презиме и фамилия)

от _____ класно отделение.

Начална дата на изпита: _____ начален час: _____
Крайна дата на изпита: _____ час на приключване на изпита: _____

1. 7,62 мм снайперска пушка „Драгунов” (СПД). Ред за разглобяване и сглобяване.

Обучаван: _____
(звание, име, фамилия, подпис)

Председател на изпитната комисия:
_____
(име, фамилия, подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция:
_____
(име, фамилия, подпис)
(печат на обучаващата институция)